

Kulturdepartementet
103 33 Stockholm

Stockholm den 30 september 2008

Kontinuitet och förändring, SOU 2008:64
Remissvar från Sveriges Filmproducenter
och TV-producenterna

Föreningen Sveriges Filmproducenter med över 40 medlemsföretag samlar så gott som samtliga Sveriges produktionsbolag för långfilm. Föreningen är part i Filmavtalet mellan staten och filmbranschen. Sveriges TV-producenter representerar nära 30 av de stora produktionsbolagen för oberoende tv-produktion. Bolagen utvecklar egna format och anpassar utländska format, producerar både underhållning, tv-drama och dokumentärer. Några exempel på SVT-program som producerats av våra medlemsbolag är Klass 9A, Stjärnorna på slottet, Så ska det låta, Saltön, Upp till kamp och Kungamordet. Föreningarna representerar tillsammans över 90 % av Sveriges film- och TV-produktion utanför kanalerna.

Vi menar sammanfattningsvis att instruktionen i Kommittédirektiven att ge förslag på hur ökad konkurrens avseende SVT:s programproduktion kan stimuleras inte har resulterat i konkreta förslag. Moms på public service-avgiften är en fördel för mångfalden, men enbart denna ändring är inte tillräcklig. Vi saknar en skrivning om att SVT (liksom BBC och andra europeiska public service-kanaler) åläggs att lägga ut en väsentlig del av sin produktion på oberoende produktionsbolag. Vissa grundläggande regler måste därtill införas för att förhindra att SVT oskäligt tillskansar sig rättigheter och intäkter från de oberoende produktionsbolagen.

Om man vill skapa en förändring så att konkurrensen stimuleras till förmån för tv-publiken måste regler liknande den Code of Practice som tillämpas i Storbritannien införas. En allmän rekommendation skulle i praktiken vara alltför lätt att bortse ifrån.

Vi värnar starkt public service och främjandet av mångfalden och kvaliteten i det svenska film- och tv-utbudet. Av naturliga skäl centreras Film- och TV-producenternas synpunkter till avsnitt 11 i utredningen, *Utomstående medverkan och extern produktion*. Efter synpunkterna inom detta område följer kommentarer till ytterligare några avsnitt som påverkar produktionen.

11. Utomstående medverkan och extern produktion (sid 177-)

Föreningarna menar att public service-uppdraget också innebär att SVT har ansvar för främjandet av en levande extern produktionsmarknad. Att skapa en väl fungerande marknad

för SVT:s försörjning med program från utomstående leverantörer bör vara en kärnfråga i det nya sändningstillståndet. Detta är också i linje med uppfattningen i föregångslandet Storbritannien, där det redan i ingressen till Code of Practice framhålls att för TV-publiken är det viktigt med en livaktig produktionsmarknad (bilaga 4, sid 278). För att få till stånd en sådan i Sverige menar vår bransch att följande krävs:

- Att minst 25 % av SVT:s programbudget (exklusive nyheter, sportevenemang etc.) reserveras för nya verk som produceras av svenska produktionsbolag;

Föreningarna kan konstatera att utredningen uppmärksammar den externa produktionens betydelse för främjandet av mångfald, konkurrens och kvalitet. Utredaren har dock inte valt att rekommendera ett regelverk för hur den externa produktionen ska stimuleras och går därmed emot utvecklingen i övriga Europa. I andra länder menar man däremot att vissa nationella regelstöd krävs för att få till stånd en väl fungerande marknad.

Vi är kritiska till att utredningen inte föreslagit detta för Sveriges del, och menar att en komplettering bör göras i det nya sändningstillståndet. Stöd för detta tankesätt finns också i EU:s mediedirektivs art.4 och 5, som är till för att försöka göra något åt obalanserna. Eftersom några få stora kanaler i varje EU-land har närmast monopolistisk position sägs:

Ett åtagande, där så är praktiskt möjligt, om att en viss del av sändningarna skall reserveras för oberoende produktioner, skapade av producenter som är oberoende av programföretag, kommer att stimulera nya källor för TV-produktion, särskilt genom att små och medelstora företag skapas. Det kommer att öppna nya möjligheter att lansera kreativa begåvningar inom kulturella yrken och bland personal på det kulturella området.

Flera länder har valt en högre andel än direktivets miniminivå, i Danmark gäller t ex 21 %, i Nederländerna och Storbritannien 25 %. Direktivets nivå har ett positivt symbolvärde, men ligger för lågt för att förändra beteenden i Sverige. Branschföretagen menar att SVT bör uppfylla sitt public service-åtagande främst som beställare och kravställare, inte nödvändigtvis som eget produktionsbolag

Utredaren anser att det är lämpligt att samtal med externa producenter inleds (sid 183). Vi föreslår att skrivningen ska skärpas till ”**ska inledas i god tid före tillståndsperiodens början**”. Om frivillig överenskommelse inte kan åstadkommas måste en reglering ske. Exempel på områden är sådana som finns med i BBC:s regelverk, t ex tidsramar för förhandlingar och utförande av utlägg och beställningar från produktionsbolag, gränser för vilka rättigheter som maximalt kan förvärfas, regler för ömsesidig uppfyllelse av avtal, upplåtelseperiodens längd.

En större öppenhet för den utomstående programproduktionen under den nya tillståndsperioden kommer enligt föreningarnas uppfattning att leda till lägre kostnader för program, därtill större mått av kreativitet och mångfald till fromma för tv-publiken. Dessutom vidareutvecklas en produktionsbransch anpassad till det nya digitala tv-landskapet, med en fungerande arbetsmarknad för specialisterna och med mer exportintäkter till Sverige.

Ett viktigt krav är att SVT betalar marknadsmässig ersättning vid varje enskilt nyttjande av en produktion. Nycklar för bestämmande av ersättningsspann för olika typer av nyttjanden bör tas fram. Vid upplåtelse av rättigheter för viss licensperiod bör ersättningen stå i proportion till längden av licensperioden, samt de olika nyttjanden som ingår;

Vidare anser vi att den exklusivitet som SVT erhåller för den svenska TV-marknaden begränsas till 5 år, med option på förlängningar om 2 år i taget (samma regler gäller för BBC, se bilaga 4. Jfr även EU:s mediaprogram som kräver återgång av alla rättigheter efter 7 resp. 10 år). I danska medieavtalet gäller 5 år.

En viktig förutsättning för fortsatt positiv strukturförändring och för ökade svenska exportintäkter är att produktionsbolagen lyckas behålla vissa rättigheter, till exempel för att möjliggöra utlandsexploatering. Genom kanalernas intresse att "äga allt" förhindras tyvärr alltför ofta denna möjlighet. Vi föreslår att de rättigheter som SVT har möjlighet att förvärva begränsas till de man behöver i sin egenskap om public broadcaster.

Att få behålla rättigheterna är enda möjligheten för fristående producenter att bygga upp ett värde i den egna verksamheten. Detta är nödvändigt för att kunna fortsätta utveckla program för den svenska marknaden och för export. Det bör alltså i första hand vara produktionsbolaget eller den som produktionsbolaget utser som svarar för hanteringen av eventuell vidareexploatering t.ex. dvd-försäljning och utlandslansering;

Intäkter av vidareexploateringen bör fördelas med hänsyn till parternas risk och särskilda ansvar. Produktionsbolaget ska ges prioritet på intäkterna till dess att bolaget fått tillbaka sin insats. Den ideella upphovsrätten måste stärkas genom att det i för- och eftertexter samt vid exploatering och marknadsföring framgår att produktionsbolaget är producent.

I de fall där SVT erbjuder interna resurser i form av personal, teknik, ateljé m.m. bör sådana resurser endast tas i anspråk i den omfattning produktionsbolaget önskar nyttja dem och på marknadsmässiga villkor.

Av konkurrensskäl är det slutligen viktigt att SVT som utredaren framhåller (sid 182) skiljer ut sin inköpsorganisation från den producerade verksamheten. I annan industri kan nya idéer skyddas med hjälp av exempelvis patent och designregistrering. Detta gäller inte de specificerade programidéer som kallas format och som är en handelsvara i tv-produktionsbranschen. Det finns risk att svenska produktionsbolags idéer stjäls av tv-kanaler och av utländska konkurrenter. SVT bör alltså i sändningstillståndet uppmanas att skapa en klar organisatorisk rågång mellan å ena sidan kontakter i inköpsfrågor och den egna produktionen.

5.1.5. Utan villkor om annan betalning än public service-avgiften

Påståendet i utredningen att "företagens sändningar ska kunna tas emot på samtliga plattformar utan att den enskilde behöver betala någon annan avgift än TV-avgiften" (sid 93) kan behöva modifieras. Upphovsrättsliga ersättningar t ex vid vidaresändningar och möjligtvis andra distributionskostnader kan inte uteslutas.

5.3.7. Betalningsvilja och sanktionsmöjlighet (sid 101)

Det svenska problemet med otillåten nedladdning från nätet är ett dessvärre välkänt faktum. Det ska inte uteslutas att negativa spridningseffekter ("allt ska vara gratis") kan utvecklas, därför anser vi det motiverat att följa utredarens förslag att hantering underlättas för att komma åt icke betalande hushåll, och att högre bötesbelopp bör dömas ut till dem som inte betalar licens.

5.4. Public service-företagen och mervärdesskatt (sid 102)

Momsproblematiken har inneburit en orimlig konkurrensnackdel för den oberoende branschen och vi välkomnar att detta nu kan lösas om utredningens förslag vinner gehör. Här menar produktionsbolagen liksom utredaren att detta är en av de enskilt viktigaste frågorna för att undanröja existerande konkurrenshinder.

För SVT är för närvarande moms på fakturor från produktionsbolagen lika med en kostnad. Detta innebär att extern produktion missgynnas i förhållande till SVT:s interna produktion. Vi stödjer helhjärtat utredningens förslag gällande finansiering. Vi förordar dock nivån 12 % för att understryka vikten av ett oberoende av löpande finansiering direkt från statsmakten. Vi

menar därtill att betal-TV-tjänster bör definieras som en annan marknad än public service-television och därför fortsatt utan konkurrensnackdelar kan belastas med 25 % moms. Neutralitetsprincipen vidmakthålls eftersom enligt vår mening det i princip inte råder en konkurrenssituation mellan public service och betal-TV.

För den externa produktionen är det ett absolut vitalt intresse att momsproblematiken kan lösas. Den utgör egentligen det enda konkret positiva för vår bransch i utredningens förslag. Vi känner till SVT:s inställning i denna fråga och menar att ett förslag måste genomföras som både SVT och den externa branschen kan leva med.

5.8.3 Sponsring (sid 135)

Det är utmärkt att den missvisande termen ”indirekt sponsring” tas bort ur texterna. Att samproduktioner, kulturstöd mm har hamnat under denna kategori leder fel.

10.4.3 Film (sid 174)

Utredaren föreslår fortsatt ansvar för SVT när det gäller svensk filmproduktion även efter 2010 och detta även om nuvarande konstruktion med Filmavtal försvinner. Vi föreslår en skrivning om att detta ansvar ska innebära satsningar på minst samma ekonomiska nivå som under nuvarande Filmavtal. Public service behöver svensk film och svenska dramaserier, det visar med all tydlighet de höga tittarsiffrorna för exempelvis nya och äldre svenska långfilmer och svenskt drama i övrigt.

I förhållande till den betydelse som svenska filmer mm har i SVT:s programutbud är det många filmare som anser att visningsersättningen för enskilda filmer är orimligt låg. Detta är svårt att komma åt i förhandling mellan den enskilde filmaren och SVT. Förhållandet kan möjligtvis rättas till efter förhandlingar mellan Sveriges Filmproducenter och SVT; vi föreslår därför en skrivning om att förhandlingar specifikt om den svenska långfilmen ska inledas i god tid före tillståndperiodens början.

Som framhållits tidigare är problemet med bristande jämvikt i förhandlingarna inte specifikt svenskt, det har löst på olika sätt i olika länder. I Danmark har Filminstitutet där på uppdrag av staten reglerat så att två tredjedelar av tv-kanalens betalning skall utgöra ersättning för visningsrätt och maximalt en tredjedel får utgöra samproduktionsinsats.

Vi vill avslutningsvis gärna påminna om utredningsdirektivets instruktion om förslag på hur konkurrens avseende SVT:s programproduktion ska stimuleras. Vi saknar sådana förslag i utredningen, välkomnar naturligtvis mervärdesskatt på public serviceavgiften, men vill framhålla att detta är långt ifrån tillräckligt för nå önskade mål.

Föreningen Sveriges Filmproducenter

Sveriges TV-producenter

Björn Rosengren
ordförande

Robert Aschberg
ordförande